

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvaa, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä palkkaturvaa koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia, palkkaturvalakia, merimiesten palkkaturvalakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia.

Lakeihin tehtäisiin vähäisinä pidettäviä muutoksia. Muutoksilla korjattaisiin, tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin eräitä mainittujen lakien säännöksiä niiden soveltamisessa esiin tulleiden havaintojen perusteella.

Edellä mainitut vähäisisinä pidettävät muutokset liittyvät pätevään syyhyn jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa, työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen, työttömän määrittämään, työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiseen, työvoimakoulutusta koskevassa säännöksessä säädettyyn pykäläviittaukseen, työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevien tietojen toimittamiseen työ- ja elinkeinotoimistolle, asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa, toimivaltaan antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja sekä eräiden palkkaturvaan liittyvien tehtävien hoitamiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa tarvittaessa työvoimapolitiittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta. Tällä muutoksella pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelemistä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Palkkaturvalakiin ja merimiesten palkkaturvalakiin ehdotetut muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Työttömyysturvalakiin (1290/2002), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin (916/2012), työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin (380/2023), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettuun lakiin (897/2009), palkkaturvalakiin (866/1998), merimiesten palkkaturvalakiin (1108/2000) ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin (1269/2020) liittyy useita lainsäädäntöä korjaavia, selkeyttäviä ja tarkentavia muutostarpeita.

Palkkaturvalakiin ja merimiesten palkkaturvalakiin ehdotettavien muutosten osalta on pyydetty erikseen kirjallista lausuntoa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaiselta sekä palkkaturva-asian neuvottelukunnassa ja merimiesasiain neuvottelukunnassa edustettuina olevilta tahoilta. Lausuntoaika on ollut tavallista lyhyempi johtuen ehdotusten sisällyttämisestä jo lausuntokierroksella olleeseen esitykseen sekä ehdotusten teknisluonteisuudesta ja vähäisyydestä.

2 Tavoitteet

Esitettyjen muutosten tavoitteena on selkeyttää ja tarkentaa työttömyysturvaa ja julkisia työvoimapalveluita koskevaa lainsäädäntöä sekä korjata lainsäädännössä havaittuja virheitä ja puutteita.

3 Nykytila ja ehdotukset

3.5 ja 3.6 Palkkaturvalaki ja merimiesten palkkaturvalaki

Palkkaturvalain 10 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan palkkaturvahakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistoon tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Momenttia on muutettu lailla 395/2023 siten, että palkkaturvahakemus on 1.1.2025 alkaen toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Merimiesten palkkaturvalain 9 §:n 1 momentissa on palkkaturvalakia vastaava säännös palkkaturvahakemuksen toimittamisesta ja siihen on myös tehty vastaava 1.1.2025 voimaan tuleva muutos (396/2023).

Edellä mainitut muutokset liittyvät julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtoon kunnille. Samassa yhteydessä palkkaturvan toimeenpanoon liittyvät tehtävät on siirretty kehittämis- ja hallintokeskukselle 1.1.2025 alkaen (laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta 382/2023).

Palkkaturva-asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan maakunnan hallituksen suostumuksella siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle niin sanotulla sopimusasetuksella.

Palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa on voimassa tasavallan presidentin asetus (346/2006). Asetuksen mukaan palkkaturvalainsäädäntöön perustuvat työvoimatoimiston (nykyinen työ- ja elinkeinotoimisto) tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen (Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet). Tämä tarkoittaa sitä, että Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen voi vastaanottaa palkkaturvahakemuksia Ahvenanmaan maakunnassa.

Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain edellä kuvattujen muutosten yhteydessä on jäänyt ratkaisematta se, mikä viranomainen ottaa palkkaturvahakemukset vastaan Ahvenanmaan maakunnassa. Tätä tehtävää ei voida säätää valtakunnan lailla suoraan Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen tehtäväksi. Nykytilan säilyttäminen edellyttää, että hakemusten vastaanottaminen säädetään Ahvenanmaan maakunnassa kuntien sijasta valtion viranomaisen tehtäväksi.

Palkkaturvalain 10 §:n 1 momenttia ja merimiesten palkkaturvalain 9 §:n 1 momenttia, jotka tulevat voimaan 1.1.2025, ehdotetaan näistä syistä muutettavaksi. Momentteihin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Ahvenanmaan maakunnassa palkkaturvahakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen.

Nykytilan säilyttäminen edellyttää lisäksi, että Ahvenanmaan maakunnan kanssa sovitaan, että Ahvenanmaan maakunnassa kehittämis- ja hallintokeskukselle kuuluvat tehtävät hoitaisi nykyiseen tapaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen. Asiasta sovitaan ja tähän liittyvä tasavallan presidentin asetus valmistellaan erikseen.

Jatkossakaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen ei ratkaisisi palkkaturvapäätöksiä, vaan ratkaisuvallta palkkaturva-asioissa olisi edelleen valtakunnan viranomaisella eli vuoden 2025 alusta lukien kehittämis- ja hallintokeskuksella.

6 Lakia alemman asteinen sääntely

Edellä selostetulla tavalla valmisteltaisiin lisäksi yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa tasavallan presidentin asetus palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa sekä kumottaisiin voimassa oleva sopimusasetus.

7 Voimaantulo

--- Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutosten osalta ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2025.

Laki

palkkaturvalain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palkkaturvalain (866/1998) 10 §:n 1 momentti sellaisena, kuin se on laissa 395/2023, seuraavasti:

10 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen. Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

merimiesten palkkaturvalain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 9 §:n 1 momentti sellaisena, kuin se on laissa 396/2023, seuraavasti:

9 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen. Hakemuksen voi ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
